

ÇERÇEVE METNİ Institut français Türkiye Çeviri Ödülü Tanıtım ve düzenleme - Uygulama ilkeleri ve usulleri

Giriş – Ödülün Tanıtımı

Institut français Türkiye Çeviri Ödülü (“Ödül”), yayınlanmış eserlerin Fransızcadan Türkçeye çevirisini desteklemek ve teşvik etmek amacıyla oluşturulmuştur. Bu Ödül, Türkiye’deki Fransa Büyükelçisinin yüksek himayelerinde, Institut français Türkiye’nin kitap politikasında ve Fransız dilini vurgulamakta önemli bir rol oynamayı amaçlar. Bu amaca özel olarak oluşturulmuş bir komite (“Komite”) tarafından organize edilir ve yürütülür.

Ödül, çevirmenlik mesleğini öne çıkarmayı, çevirmenin Türkiye’de kitap ve yayıncılık sektöründeki yerini güçlendirmeyi hedeflemektedir. Bunun yanı sıra, bazı projelere, örneğin Fransa’da rezidans programlarına eşlik etmek suretiyle Çeviri Ödülünü kazananların daimî gelişimine de katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Institut Français Türkiye Çeviri Ödülü üç farklı kategoriden oluşuyor :

1/. Genel Ödül genel edebiyat alanındaki bir eserin çevirisini, roman ve öykü türünde bir edebiyat eseri dalında,(başka bir deyimle bu dalda, şiir, deneme, tiyatro veya resimli okulöncesi öykü kitapları, başka kriterler ve değerlendirme yöntemleri gerektirdiğinden dikkate alınmayacaktır), veya yeterli görülen diğer bir dalda bir eserin çevirisine verilebilecektir

2025 Yılı için Genel Edebiyat Ödülü’nden farklı bir ödül çocuk edebiyatı (çocuk romanı) alanında bir eserin çevirisini ödüllendirebilir

2/. Teşvik Ödülü jürinin değer görmesi halinde, çevirmenin ilk çeviri çalışması olması suretiyle Genç Çevirmen Teşvik ödülü verilebilir.

3/. Onur Ödülü aynı zamanda, Jürinin önerisi üzerine ve Komite’nin görüşüne uygun olarak, yaptığı işlerin niteliği ve kariyeriyle Türkiye’de tanınmış bir çevirmene Onur Ödülü verilebilecektir

• 1. Ödüle dair düzenlemeler

Madde 1: Ödül Organizasyon Komitesi (“Komite”).

“Komite”, Kültür Etkinlikleri ve İşbirliği Müsteşarı (COCAC) veya onun Yardımcısı (CACAC), Institut français Türkiye’nin (IFT) faaliyet gösterdiği üç şubenin Müdürleri, Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü (IFEA) Müdürü, Fransızca İş birliği Ataşesi (ACPF) ve katılım sağlamayı talep etmeleri halinde, olası malî veya teknik sponsorların birer temsilcilerinden oluşmaktadır. Ödüle dair düzenlemeleri, Jürinin teşkili ve yenilenmesi, Ödülün nerede ve ne zaman verileceği kararı, Fransa Büyükelçisi ile birlikte, Komite’nin sorumluluğundadır.

Komiteye, Kültür Etkinlikleri ve İşbirliği Müsteşarı, Müsteşar Yardımcısı veya her yıl bu görev için atanacak bir IFT yetkilisi Başkanlık eder.

Komite, her yarışmada, Ödül kategorilerinin her birine ne kadar fon ayrılacağına karar verir. Bu miktar Çeviri Ödülü duyurusunda paylaşılır ve her yıl yeniden değerlendirilebilir.

Madde 2: “Jüri”

Her üç kategori, Genel ödül (uygulanabilir olduğu durumlarda farklı alanlar da dahil olmak üzere) Genç Çevirmen Teşvik Ödülü ve Onur Ödülü tek bir Jüri tarafından değerlendirilir.

Madde 3: Jürinin teşkili

Jüri, Komite tarafından, iki yarışma dönemi için atanan ve yarışmanın gerektirdiği tüm yetkinliklere haiz olan (yazar, tercüman, editör veya üniversite profesörü) yetkililerden oluşur. Jüri, bir Jüri Başkanı ("Başkan") ve 4 üyeden oluşur.

Jürinin teşkilinde, mümkün olduğunca kadın-erkek yetkili dengesine riayet edilecektir.

Görevleri iki dönem için geçerlidir ve bir defaya mahsus olmak üzere yenilenebilir. Ödülün zamanında düzenlenmesini garanti altına almak amacıyla jürinin yenilenmesi aşamalı olarak sağlanır

Madde 4: Jürinin görevi

Jüri, finalistlerin seçiminde ve ödülleri kazananları belirlemekte karar merciidir.

1. Adayların değerlendirilmesi: Jüri başvuruları inceler ve seçer. Jüri, her bir üyesinin analizini eşdeğer bir okuma çizelgesine (bkz. § 4) göre dikkate alır. Seçim süreci, Jürinin her üyesinin uzmanlık alanına göre tamamlayıcı bilgiler sağladığı, şeffaf bir değerlendirmeye dayanır. Jüri üyeleri görevlerini ciddiyet ve iyi niyetle yerine getirmeyi taahhüt eder.
2. Finalistlerin seçimi: Jüri üyeleri, "Komite" tarafından kurallara riayet edildiğinin doğrulanması sonrasında, kazananları belirlemek üzere toplanır.

Komite Jüri oylamasına katılmadığı gibi, Jürinin değerlendirme sürecine de müdahil olmaz.

Madde 5: Jüri Başkanı

Başkan, her Ödül dönemi için Komite tarafından atanır. Başkanın görevi dört defaya kadar yenilenebilir. Başkan, ödül dağıtımının iki hafta öncesinde, her bir Ödül için birinci ve ikinci olmak üzere kazananları belirlemesinde etkili olan nedenleri, Komite nezdinde gerekçelendirmek durumundadır. Bu gerekçeler, Ödül verilirken kamuoyunun bilgisine sunulur.

Başkan, Jürinin işleyişine, uzaktan da gerçekleştirilebilecek olan toplantıların sıklığına ve nihai değerlendirmeye dair kararlar alır. Komite, Ödülün duyurulması ve dağıtımı sürecinde, asgari iki toplantı yapılmasını talep eder.

Başkan, Komite ile düzenli temas halindedir ve her türlü zorluğa ve sıkıntıya dair Komiteyi bilgilendirir.

Madde 6

Eğer üyelerden biri, olağanüstü bir durumda, Jürinin bir veya daha fazla toplantısına katılamaz ise, yazılı talep üzerine ve Başkanın onayıyla, bir vekil tarafından temsil edilebilir.

Madde 7

Jüri üyelerine herhangi bir ücret ödenmez. Masrafların iadesi, Institut français Türkiye'nin iç tüzüğü gereğince gerçekleştirilir.

Hiçbir Jüri üyesi görev süresi boyunca Ödüle aday olamaz.

Madde 8

Telif hakkı kurallarına uygun olarak, Fransızcadan Türkçeye çevrilmiş her eser doğrudan ve ilk kez Ödüle aday olabilir.

Eser, adaylık duyurusu öncesinde ve bir önceki Ödül dağıtımı sonrasında yayımlanmış olmalıdır. Bu kriterleri sağlayanlar için adaylık süreci, her Ödül öncesinde kesinleştirilir ve duyurulur.

Jüri üyeleri, çeviriyi asıl eserle karşılaştırabilmek için orijinal eserin tamamına erişebilmelidir.

Madde 9

Eserler, profesyonel bir Türk yayınevi veya çevirmenin kendisi tarafından, çevirmenin özgeçmiş ve eksiksiz bir bibliyografi eşliğinde Ödüle aday gösterilebilir. Her yayıncı bir veya daha fazla çeviriyi değerlendirmeye sunma hakkına sahiptir.

Başvuru esnasında birbirinden farklı genel veya teşvik ödülleri kategorilerini belirtmek gerekir. Çevirmenler genel ödülün her alanı için yalnızca bir çeviri sunabilir (2025 yılı için genel edebiyat ve çocuk romanı)

Her yayıncı yukarıda belirtilen kriterlere göre birden fazla çeviri gönderebilir

Jüri, kendisine aday olarak sunulmayan bir eseri de değerlendirmeye alabilir.

Madde 10

Bir veya birkaç aday öneren her yayınevi, eserin Fransızca orijinalini PDF formatında, Türkçesini de fiziksel olarak Jürinin her bir üyesine iletir. Çevirmenlerin münferit adaylıkları durumunda, bu kişiler adaylıklarını geçerli kılmak için orijinal eserin Fransızcasını temin etmelidir.

Madde 11

İlk çalışma toplantısında, her Jüri üyesinden, çevirilerin kalitesi göz önünde bulundurularak, o yılın kategorilerinden birinde savunmak istedikleri azami 2 kitabı sunmaları istenecektir.

Genç Çevirmen Teşvik Ödülü için, 8. ve 9. maddelere riayet edecek şekilde, çevirinin, genel çeviri ödülüyle aynı türde, çevirmenin ilk çevirisi olması (tüm diller dahil) ve profesyonel, akademik veya birliğe ait bir yayınevi tarafından, seçilen eseri veya çalışmayı sunan bir mektup eşliğinde, değerlendirmeye sunulması gerekir.

Her bir Jüri üyesinden seçimlerini gerekçelendirmeleri için teknik bir rapor talep edilecek ve bu rapor Başkana iletilecektir. Jüri, başvuru eserlerin çeviri kalitesine bağlı olarak geçerli olan yıl için Genç Çevirmen Teşvik Ödülü verilir verilmeyeceğine karar verecektir.

Madde 12

Nihai değerlendirmeye özel bir toplantı düzenlenecektir. Bu toplantının tarihi Komite tarafından duyurulur. Oylama el kaldırarak ve oy çokluğuyla yapılacaktır. Aynı aday birçok ödül alamaz. Başkan, kazananların isimlerini Komiteye bildirecektir.

• 2. Değerlendirme esasları

Madde 13

Bir çeviriyi değerlendirmek, hiçbir çevirinin mükemmel olmadığını göz önünde bulundurarak, elde edilen sonucun orijinal eserle uyumunu değerlendirmektir. Dilin ve hedef kültürün normlarına göre şekil alan anlamsal içerik ve yazılı ifade biçimi (dilbilgisi, kelime hazinesi, yazı stili, tonlama, vb.) ele alınacaktır.

Madde 14

Ödülün değerlendirilmesinde rehberlik eden ilkeler:

1. Yazının kalitesi: doğruluk, akıcılık, hassasiyet ve kullanılan kelime zenginliği, ritim ve yazı stili kalitesi, okunabilirlik ve uzman çalışmalarında terminoloji doğruluğu. İlk seçim aşamasında, orijinal ve çeviri karşılaştırılarak genel bir tarama yapılacaktır. Öte yandan, Ödül için seçilen çeviri, herhangi bir ciddi hataya, sahteciliğe veya ihmale mahal vermemek için, orijinal ve çevirisini kıyaslayarak tam bir analize tabii tutulacaktır.

2. Metnin anlaşılmasına, yanlış anlam veya yalancı eşdeğer kullanımı gibi unsurlar engel oluşturmamalıdır.
3. Metnin kültürel, tarihi ve edebî boyutlarının yanı sıra, çeviride asıl metne sadık kalmak da önemlidir. Kültürel atıfların (eser adları, ünlü isimler, yer adları, vb.) karşılığı mümkün olduğunca en sadık şekilde çevrilmelidir.

- **3. Kazananların duyurulması ve Ödül dağıtımı**

Madde 15

Kazananlar, Institut français Türkiye'nin internet sitesinde yayınlanan bir basın açıklamasıyla kamuoyuna duyurulur. Ödül töreni, Fransa Büyükelçisinin yüksek himayelerinde, Institut français Türkiye ve ortakları tarafından düzenlenir. Kazananlar, törene katılımlarını garantiye almak için, önceden davet edilecektir.

Her yıl, bir Fransız veya Türk Onur Konuğu, Ödülü vermek üzere Komite tarafından davet edilebilir. Bu kişi, Fransa ve Türkiye arasındaki kültürel etkileşime yaptığı olumlu katkıyla tanınan bir yazar, çevirmen ya da ünlü biri olabilir.

Madde 16

Genel kategori ve Jürinin ödül vermeye değer bulduğu Genç Çevirmen Teşvik ödül kazananlar, Komite tarafından kararlaştırılan ödüle (doğrudan çevirmene ödenen bir meblağ). Yayıncılar, Türkiye'deki tercüman derneklerinin üyeleri ve uzman gazeteciler Ödülün en önemli anlarına mümkün mertebe dahil edileceklerdir.

Genel kategori ve Jürinin ödül vermeye değer bulduğu Genç Çevirmen Teşvik Ödülü'nü kazananlar, Komite tarafından her yıl kararlaştırılan bir toplu ödeme alacaktır (ödeme doğrudan çevirmene yapılacaktır).

Yayıncılar, Türkiye'deki çevirmen derneklerinin üyeleri ve uzman gazeteciler, Ödülün her aşamasında bilgilendirilecektir.

- **4. İletişim**

Madde 17

Jürinin tüm üyelerinin yanı sıra kazananların isimleri ve fotoğrafları, belirsiz bir süre boyunca "Ödül" hakkında haberler çerçevesinde medyada yer alabilir.

Madde 18

Bu çerçeve belge, IFT web sitesinde yayınlanacaktır.

Jüri üyelerinin listesi, bildirimler, muhtelif tarihler ve tüm pratik bilgiler, gerekli yayınlara konu olacaktır.

Madde 19

Bu belge Fransızca yazılmış ve en iyi şekilde yayılması amacıyla Türkçeye çevrilmiştir. Fakat, herhangi bir itiraz veya işlemde, işbu belgenin sadece Fransızcası geçerlidir.

Belge 25 Mart 2025 tarihinde onaylanmıştır.

İmza: Gilles ROULLAND

Kültür Etkinlikleri ve İşbirliği Müsteşarı